
Yıldız

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Dergisi

(2019) Cilt 03, Sayı 02, s. 283-298

Düşünce Kuruluşları ve Sivil Toplum İlişkisi: Çin Örneği

Canan Eyigün^a

Özet

Kamusal alanın bir aktörü olan düşünce kuruluşları, ortak endişe ve çıkar etrafında birleşen sivil toplumla ilişki içindedir. Düşünce kuruluşlarının toplumu harekete geçirme, topluma liderlik etme, kamusal tartışmaya teşvik etme ve fikir alışverişini kolaylaştırma gibi amaçlarıyla sivil toplum anlayışını güçlendirdiği iddia edilmektedir. Çalışma alanları, kaynakları, statüleri buldukları ülkelere göre farklılık gösteren düşünce kuruluşlarının sivil toplum üzerindeki etkisi de farklı olabilmektedir. Bu çalışmada, düşünce kuruluşlarının sivil toplum anlayışının gelişmesindeki rolüne değinilmiş, Çin örneği üzerinden düşünce kuruluşları ve sivil toplum arasındaki ilişki açıklanmıştır. Dünyanın en iyi düşünce kuruluşları arasında yer alan üç Çinli düşünce kuruluşunun yapıları ve araştırma konuları incelenmiştir. Çin’de düşünce kuruluşlarının sivil toplumun gelişiminden çok siyasi kültürün gelişimine katkıda buldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Düşünce Kuruluşları
Sivil Toplum
Çin
Kamusal Alan

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 23.05.2019
Kabul Tarihi: 17.10.2019
Yayın Tarihi: 30.10.2019

^a Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, cananeygn@gmail.com
ORCID: 0000-0003-0871-0341

The Relationship of Think Tanks and Civil Society: The Case of China

Abstract

Think tanks that are an actor of the public sphere in relationship with civil society. It is claimed that think tanks strengthen understanding of civil society with the purposes of mobilizing of society, collective leadership, encouraging public debate and facilitating the exchange of ideas. The impact of think tanks, which have different workspaces, resources, and status, on civil society is also different. In this study, the role of think tanks in the development of the concept of civil society is mentioned, and the relationship between think tanks and civil society has explained the case of China. Three Chinese think tanks which included among the world's top think tanks were examined in terms of structures and research issues. It has been found that think tanks contribute to the development of the political culture rather than the development of civil society in China.

Keywords

Think Tanks
Civil Society
China
Public Sphere

About Article

Sending Date: 23.05.2019
Acceptance Date: 17.10.2019
Issue Date: 30.10.2019

GİRİŞ

Ortak endişeler ve çıkarlar etrafında örgütlenen kitleleri anlatmak için kullanılan sivil toplum kavramı, kamusal alan üzerinde oturmaktadır. Sivil toplumun, kamusal alanda varlığını sürdüren başka bir yapı olan düşünce kuruluşlarıyla ilişkisi de bu noktada başlamaktadır. Düşünce kuruluşlarının toplumu harekete geçirme, güçlendirme ve topluma liderlik etmenin yanı sıra kamusal tartışmaya teşvik etme ve fikir alışverişini kolaylaştırma gibi amaçlara sahip olması, sivil toplum anlayışını güçlendirdiği görüşünün yaygınlaşmasını sağlamıştır. Ayrıca yönetim anlayışının ve siyasal kültürün hem düşünce kuruluşları hem de sivil toplum üzerinde etkili oldukları da göz ardı edilmemelidir.

Bilgiyi üreten, şekillendiren ve bir düşünce pazarı oluşturan düşünce kuruluşları, bilgiyi ileten ve kamuoyu oluşturmada en etkili araçlardan biri olarak kabul edilen medyayla da ilişki içerisindedir. Siyasi süreçlerin yanında toplumu da etkilemeyi hedefleyen bu kuruluşlar alternatif bakış açıları üretmekte ve medya aracılığıyla görüşlerini topluma ulaştırmaktadır. Siyaset, ekonomi, toplum, güvenlik, eğitim, enerji, hukuk ve insan hakları gibi birçok alanda çalışma yürüten düşünce kuruluşları, medyanın başvurduğu kaynaklardan olurken aynı zamanda gündemi belirleyen aktörlerden biri haline de gelmektedir. Bu kuruluşlar, kamuoyunda oluşan bilgi boşluğunu doldurmak amacıyla hareket ettikleri iddiasında bulunmaktadır. Ayrıca, kamusal alanın ve sivil toplumun oluşmasında inisiyatif alması beklenen gruplardan olan entelektüeller de düşünce kuruluşları içerisinde faaliyetlerini sürdürmekte, fikirlerini topluma ulaştırmak için medyayı kullanmaktadır. Bu durum düşünce kuruluşları, medya ve sivil toplum arasında dinamik bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Çin yüz ölçümü, 1,4 milyarın üzerinde nüfusu, ekonomik hacmi, iş birlikleri ve yumuşak güç unsurlarıyla ön plana çıkan ülkelerdendir. Dünyanın fabrikası olarak görülen Çin; dış yardımlar, ülkelere verdiği krediler ve yaptığı yatırımlar, insancıl müdahale ve barışı koruma operasyonlarındaki varlığıyla dünyanın dikkatini üzerine çekmektedir. Çok kutuplu bir dünya düzenini savunan Çin; Afrika, Asya, Ortadoğu ve Latin Amerika ülkeleriyle ilişkilerini geliştirmektedir. Rusya, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan ile Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ)'nün kurulmasına öncülük ederek; Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin Halk Cumhuriyeti ve Güney Afrika'nın oluşturduğu, BRICS adıyla bilinen ülkeler topluluğunun üyesi olarak ve Bir Kuşak Bir Yol Projesi gibi büyük ekonomik yatırımlarla tek kutuplu dünya düzenine karşı çıkmaktadır (Oktay, 2017). Siyasi özgürlüğe sahip olmadan ekonomik özgürlüğe sahip olduğu iddia edilen Çin, Batılı ülkeler tarafından demokratik olmamakla suçlanmaktadır. Siyasal ve toplumsal alanın sıkı bir denetime maruz kaldığı, sivil toplumun gelişmediği, medyanın sağlıklı bir şekilde çalışmadığı, baskı ve sansürün söz konusu olduğu dile getirilmektedir.

Çalışmada, düşünce kuruluşlarının varlığının sivil toplum anlayışının gelişmesindeki rolüne değinilmiş, Çin örneği üzerinden düşünce kuruluşları ve sivil toplum arasındaki ilişki açıklanmaya çalışılmıştır. Konu hakkında kaleme alınmış kitap, makale ve elektronik yayınlar incelenmiş; 2008'den itibaren her yıl yayımlanan ve James G. McGann tarafından hazırlanan 2018 Küresel Düzeyde Önde Gelen Düşünce Kuruluşları İndeksi Raporu (2018 Global Go To Think Tank Index Report)'ndan hareketle analize dâhil edilecek Çinli düşünce kuruluşları belirlenmiştir. Bu doğrultuda, çalışmada ilk olarak sivil toplum ve düşünce kuruluşu ilişkisi ele alınmıştır. Demokrasi, bilgi, iktidar, kamusal alan, entelektüel ve medya gibi kavramların da sıkça geçtiği çalışmada, Çin siyasetinin düşünsel ve toplumsal hayatı nasıl etkilediği, Çin'deki düşünce kuruluşlarının yapısı, dünyanın en iyi düşünce kuruluşları arasında yer alan üç Çinli düşünce kuruluşunun araştırma konuları ve kamuoyu oluşturmadaki gücü değerlendirilmiştir. Çin'de ekonomik ve siyasi baskı altında olan düşünce kuruluşlarının taraflı fikir üreten merkezler haline geldiği, düşünce kuruluşlarının yapısal özelliklerinin sivil toplumu da şekillendirdiği öne sürülmüştür.

DÜŞÜNCE KURULUŞLARI VE SİVİL TOPLUM İLİŞKİSİ

İlk kez İkinci Dünya Savaşı yıllarında uzmanlar tarafından içinde bulunulan ortamı anlatmak ve stratejiler geliştirmek için ABD'de kullanılan düşünce kuruluşu kavramı (Weaver ve McGann, 2009, s. 2) zamanla araştırma yapmak, politik ve güncel meseleler hakkında bilgi üretmek amacını taşıyan (Haass, 2002, s. 5) kuruluşları tanımlamak için kullanılır hale gelmiştir.

Ulusal veya uluslararası konularda araştırma ve analiz yapan, düşünce ve tavsiyeler üreten; siyasi partilere, hükümetlere, çıkar gruplarına veya özel kuruluşlara bağlı olabilen düşünce kuruluşları araştırmalarını politikacılara ve halka sunar (McGann, 2007, s. 11). Düşünce kuruluşları politik karar alma sürecinde uzmanlar aracılığıyla ürettikleri fikirleri etkili kılmak, kamuoyunun güvenini kazanmak ve siyasi alanlara olan erişimini üst düzeye çıkarmak isteyen kuruluşlardır. Bu kuruluşlar yaptıkları araştırmalarla farklı kitleleri bilgilendirmeyi ve etkilemeyi hedeflemektedir (Rich, 2004, s. 12).

İlk örneklerine İngiltere (1831-Royal United Service Institute ve 1884-Fabian Society), ABD (1907-Russel Sage Foundation ve 1916-Brookings Institution) ve Almanya'da (1908-Hamburg Institute for Economic Research) rastlanılan düşünce kuruluşlarının (Nakamura,

2002) en etkili ve en başarılı örnekleri ise ABD’de ortaya çıkmıştır. Bugün dünyanın hemen hemen her yerinde düşünce kuruluşlarının varlığından söz etmek mümkündür.

Düşünce kuruluşlarının yaygınlaşma nedenleri arasında demokrasi anlayışının gelişmesi, anayasal düzenlemeler, eğitim düzeyi, entelektüellerin varlığı, gönüllü bağışçılığın artması, basın özgürlüğü ve sivil toplum kuruluşlarının etkisinin artması gösterilmektedir (Stone, 2005, s. 7). Kurumsal yapıları, hukuki statüleri, çalışma alanları, amaçları ve kaynakları açısından farklı özellikler gösterebilen düşünce kuruluşları için en kapsamlı sınıflandırma McGann tarafından yapılmıştır. McGann düşünce kuruluşlarını özerk ve bağımsız, yarı bağımsız, devlete bağlı, devlete yarı bağlı, siyasi partilere bağlı, üniversiteye bağlı ve kurumsal (kâr amaçlı) olarak yedi farklı kategori altında ele almıştır. *Özerk ve bağımsız* kuruluşlar bir çıkar grubu ya da mali destek sağlayıcılardan önemli ölçüde bağımsız olan, devletten mali kaynak temin etmeyen ve özerk çalışmalar ortaya koyan kuruluşlardır. *Yarı bağımsız* düşünce kuruluşları devletten bağımsızdır ancak mali kaynaklarının önemli bir kısmı çıkar grupları ve kendisine iş yaptıran bir kurum tarafından karşılandığı için mali kaynak sağlayıcıların yarı bağımsız düşünce kuruluşları üzerinde etkisi ve kontrolü fazladır. *Devlete bağlı* düşünce kuruluşları çalışmalarını devlet yapısı içerisinde gerçekleştirirler ve devlet eliyle kurulmuşlardır. *Devlete yarı bağlı* kuruluşlar ise devlet yapılanması içinde resmi olarak yer almasa da finansal kaynaklarının çoğu devlet tarafından karşılanan kuruluşlardır. *Siyasi partilere bağlı* düşünce kuruluşları partilerle resmi bir bağ kurarlar. *Üniversitelere bağlı* düşünce kuruluşları bir üniversite çatısı altında çalışmalarını sürdüren kuruluşlardır. *Kurumsal* ya da kâr amacı güden düşünce kuruluşları ise bir şirkete bağlı olarak faaliyetlerini sürdüren kuruluşlardır (McGann, 2019, s. 13).

Siyasi meselelerle ilgili araştırma ve analiz yapmak, siyasetin acil sorunlarına ilişkin tavsiyelerde bulunmak, hükümet programlarını değerlendirmek, elektronik ve yazılı medya için yorumlamalarda bulunmak ve böylece halkın politik meseleler hakkında bilgi sahibi olmasını kolaylaştırmak, belirli bir siyasi meselenin etrafında geçici olarak bir araya gelen siyasi aktörlerin sorunları çözmesini kolaylaştırmak ile hükümetlere üst düzey personel sağlamak (McGann, 2002, s. 16) düşünce kuruluşlarının rolleri arasında bulunmaktadır.

Düşünce kuruluşları genel olarak vakıflar, şirketler, bireyler, devlet yardımları, sözleşmeli olarak yaptıkları çalışmalar aracılığıyla elde ettikleri bağışlar ve kazançlar doğrultusunda faaliyetlerini sürdürebilmektedir (McGann, 2007, s. 46). Bu durum, düşünce kuruluşlarının üretim sürecindeyken bağışçısının etkisi altında kalmaması, üretilen bilginin tarafsız olması açısından önem taşımaktadır. Belli finans çevreleri ya da kurumlar tarafından desteklenen düşünce kuruluşlarının tarafsızlığının yanı sıra ürettiği, yaydığı ve yorumladığı bilgilere şüpheyle bakılmasına neden olmaktadır. Kısacası, düşünce kuruluşlarının faaliyetlerini gerçekleştirmek, maddi destek sağlamak adına başvurdukları yöntemler, bu tür kuruluşların rollerini ve amaçlarını da etkilemektedir.

Kavram olarak sivil toplum, esasen 18. yüzyıl Avrupa’sının entelektüel bir ürünüdür. Bu dönemde vatandaşlar, statü temelli toplumsal düzenin değişime uğramaya başlamasıyla aristokrat devletten bağımsız olarak toplum içindeki yerlerini tanımlamaya başlamışlardır. Sivil toplumun ilk kuramcılarında Adam Smith, bu değişiklikleri ekonomik ilişkiler ve sosyal sermaye bağları içerisinde ele almıştır. Sivil toplumun siyasetle ilişkili yönüne daha çok dikkat çeken John Locke ve Alexis de Tocqueville günlük hayatta demokrasinin işleme için sivil toplumu siyasetin temeli olarak görmüşlerdir. Friedrich Hegel’e göre devlet ile sivil toplum birbirine bağımlıdır. Gergin ilişkilere sahip olan bu iki yapı birbirlerini dengelemekte

ve düzenlemektedir. 20. yüzyılda ise sivil toplum toplumsal kurallar, toplu katılım, sivil düşünce, kamusal alan ve sosyal sermaye gibi kavramlarla ilişkilendirilmiştir. Toplumdaki hoşgörü, güven, değerler ve normlar, medyanın ve entelektüellerin rolü, bireylerin ortak katılımları sonucunda oluşan kamusal alan gibi kavramlar sivil toplumun unsurlarını oluşturmuştur. Sivil toplum öncelikle vatandaşların ve onlar tarafından oluşturulan toplumun hem devlet hem de piyasayla olan ilişkisinde üstlendiği rolle ilgilidir. Entelektüel birikim, vatandaşlık anlayışı, iktidarın sınırları, piyasa ekonomisinin düzenlenmesi ile alakalı olan sivil toplum modern görüşe göre hem devleti hem de ekonomiyi kontrol altında tutacak kadar güçlü olan bir tampon bölgedir. Jürgen Habermas'a göre sivil toplum, toplumsal sorunların özel hayatta yankı bulduğu, yoğunlaştığı ve çoğaldığı, siyasi ve kamusal alana aktarıldığı az ya da çok kendiliğinden oluşmuş dernekler, örgütler ve hareketlerden oluşmaktadır (Anheier ve List, 2005, s. 54-55).

Sivil toplum üyeleri devlet dışı faaliyetlerde yer alan, ekonomik ve kültürel üretim, gönüllü uğraşlar ve faaliyetler aracılığıyla resmi kurumlar üzerinde bir çeşit baskı ve denetim uygulayan, kimliklerini koruyan veya dönüştüren kurumlardan oluşan bir bütündür (Keane, 1994, s. 35-36). Siyasi ve ekonomik iktidardan nispeten ayrılan, gönüllü birliktelikler sonucunda oluşan faaliyet alanlarıdır (Smith, 2011, s. 30).

Sivil toplum kuruluşları, toplumsal ihtiyacı karşılamak için dayanışmacı ve katılımcı bir anlayışla oluşturulan örgütlerdir. Varlığını sürdürebilmek ve etki alanını genişletmek için gönüllü katılıma ihtiyaç duyan bu kuruluşların amacı yönetimde söz sahibi olmak, kendisiyle benzer kaygıları taşıyanların isteklerini duyurmak ve yerine getirmektir (Cılızoğlu, 2004, s. 25). Sivil toplum örgütleri kamuoyunun sözcülüğünü yapma iddiasıyla baskı oluşturarak karar alma süreçlerini etkilerler.

Düşünce kuruluşlarının ortak arzularından biri kamuoyunu şekillendirmektir. Karar alıcıları ve kamuoyunu etkileme, politikayı şekillendirme düzeyleri düşünce kuruluşlarının başarılı olup olmadıklarını belirler (Abelson, 2002, s. 10-11). Kamuoyunu ilgilendiren meseleler hakkında çalışmalar yapan, fikir üreten, yorumda ve çıkarımlarda bulunan bu kuruluşlar belli bir görüş etrafında toplanılmasına, sivil toplumun oluşmasına aracı olmaktadır. Düşünce kuruluşlarının kamuoyu oluşturmadaki başarısı ülke içerisindeki konumu, finansal durumu, uzmanları ve medyayla olan bağlantıları ile yakından ilişkilidir.

Hükümet ya da özel sermaye tarafından ücretli danışman olarak uzmanları işe almak, uzman talebini şekillendirmek, araştırmalara kaynak sağlamak ve mesajların iletilmesini kolaylaştırmak için düşünce kuruluşları oluşturulmuştur. Ülke içerisindeki en ünlü akademisyenleri bünyesinde barındıran düşünce kuruluşları, kamu politikalarına uygun akademik araştırmalarla öne çıkmaktadır. Entelektüeller çalışmalarının finanse edildiği ve propaganda amacıyla medyaya iletildiği düşünce kuruluşlarında çalışmaktadır. Entelektüellerin fikirlerinin finanse edilmesi ve bu fikirlerin kamuoyuna dayatılması, söz konusu entelektüellerin basının gözdeleleri olmalarına yol açmaktadır. Medyada düzenli olarak özellikle resmi görüşü yansıtan uzmanlar yer almaktadır. Belli görüşleri piyasaya süren kişilere kamuoyunun karşısına çıkma imkânı veren medya, onlara statü kazandırmanın yanında bu uzmanları görüş oluşturan ve analiz için başvurulması gereken tanınmış kişiler haline getirmektedir (Herman ve Chomsky, 2017, s. 93-94). Kamuoyunu bilgilendirme iddiası taşıyan medya ve düşünce kuruluşları ekonomik açıdan bağımsız olmadıklarında taraflı fikir üreten merkezler haline gelmektedir. Kamuoyunun belli çıkar

grupları lehine şekillenmesine yol açan bu durum düşünce kuruluşlarının belli ideolojilerin temsilcileri olarak görülmelerine sebep olmaktadır.

Sivil toplum, siyasi organizasyonların ve siyasi baskıların dışında özerk bir alanı ifade etse de ülkelere göre farklılık gösteren yönetim anlayışları, ekonomik, toplumsal ve kültürel kodlar sivil toplumun yapısını da belirleyebilmektedir. Siyaset, medya, düşünce kuruluşları, entelektüeller veya kanaat önderleri olarak kabul edilen kişiler aracılığıyla topluma ulaştırılan ve önemli görülmesi sağlanan meseleler aynı zamanda üzerinde konuşulması, düşünülmesi ve çözüm üretilmesi gereken konular olarak da kabul görebilmektedir. Ekonomi, güvenlik, enerji, sağlık, çevre, teknoloji, göç, iklim sorunları gibi konular arasındaki önem sıralaması toplumun siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel yapısıyla yakından ilişkilidir. Sivil inisiyatifi temsil ettiği ileri sürülen organizasyonların bahsi geçen konulardan hangilerini öne çıkaracağı yine ülkelerin siyasi, ekonomik ve sosyo-kültürel yapılarıyla ilgilidir ve sivil toplumun şekillenmesinde bu yapılar etkili olmaktadır.

ÇİN'İN POLİTİK VE EKONOMİK GELİŞİMİ

Çinlilerce “utanç yüzyılı” diye adlandırılan yenilgi ve yıkım döneminden sonra 1949’da Çin Halk Cumhuriyeti Mao Zedong önderliğinde kurulmuş, ekonomik açıdan geri kalmış bir ülke olarak ekonomik kalkınmayı önceleyen politikalar izlenmiştir (Oktay, 2017, s. 43). 1950’lerde nüfusun neredeyse tamamı devletleşmiş çalışanlar ordusuna dönüşmüştür. Özel mülkiyetten söz edilemeyen bu dönemde devlete ait iş kollarında çalışan toplumun memurlaştırılması söz konusudur (Rocca, 2011, s. 22). 1950’lerin sonlarına doğru Çin’i Batı ile ekonomik açıdan boy ölçüşecek düzeye ulaştıracağına inanılan “Büyük İleri Atılım” adı altında bir politika geliştirilmiş, ulusu güçlendirmek adına atılan bu adımlar başarısız uygulamalar ve olumsuz koşullar nedeniyle tersine dönmüş, halk daha fazla yoksullaşmıştır (Wasserstrom, 2011, s. 91-92). İdeolojiyi geri planda tutarak ekonomik gelişme ve piyasa ekonomisine geçiş için izlenecek yaklaşımlar 1978’de başlamıştır. Şok tedavi yaklaşımını benimseyip bir anda devlet planlamasına son veren ve hızlı bir özelleştirmeyle piyasa ekonomisine geçiş yapan Çin, toplum üzerindeki devlet kontrolünün gevşetilmesiyle toplumsal hareketlerle karşı karşıya kalmıştır (Oktay, 2017, s. 77-78). 1989’da daha demokratik bir yaşam talebiyle patlak veren Tiananmen olayları sonrasında ülkeyi kapitalizme açacak kontrolsüz bir değişim yerine tepeden ve kontrollü politikalar izlenmeye başlanmıştır. 1990’lı yıllardan itibaren “açık kapı” politikası izleyen Çin, iç politikada görece kapalı konumunu korumaya çalışmış, ortak yatırımlarla ekonomisini yabancı sermayeye açmıştır (Güler, 2001, s. 293). 2001’de Dünya Ticaret Örgütü (WTO)’ne üye olan Çin, uluslararası sistemle bütünleşmiştir (Yongming, 2007, s. 110). Dünya Ticaret Örgütü’ne üye olduktan sonra Çin’in ihracatı 2008 küresel krizine kadar büyük bir hızla artmıştır (Oktay, 2017, s. 99). Çin’de kapitalist mantığa dayalı stratejiler izlense de ideolojik olarak sosyalizm korunmaya ve iktidar “Çin usulü sosyalizm” adı altında bürokratik mekanizmayı da elinde tutarak uygulamaların sosyalizm dışı olmadığını kanıtlamaya çalışmaktadır (Yıldırım, 2001, s. 267).

Çin, ekonomik hamlelerinin yanında siyasi atılımlarıyla da ön plana çıkmaktadır. Çin ve Rusya öncülüğünde Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan tarafından 1996’da Şanghay Beşlisi kurulmuş, 2001’de Özbekistan’ın birliğe üye olmasıyla Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) adını almıştır (Doster, 2017, s. 25). ŞİÖ hamlesinin ekonomik yüzünün yanında

ABD'nin dayattığı tek kutuplu dünya düzenine karşı olması da uluslararası siyasette meydana gelen değişikliklerin göstergelerindedir.

2013 yılında açıkladığı Bir Kuşak Bir Yol Projesi'yle bölgesel barışa katkı sağlamayı hedefleyen Çin, kadim İpek Yolu güzergâhı üzerinden Asya, Avrupa ve Afrika arasında ticaret ve altyapı ilişkilerini inşa etmeyi de amaçlamaktadır (Doster, 2017, s. 114). Çin, BRICS ülkeleri arasında da yer almakta, bu ülkeler arasında ekonomik gücüyle ön plana çıkmaktadır.

2017 yılının Ekim ayında gerçekleşen Çin Komünist Partisi (ÇKP) 19. Ulusal Kongresi'nde Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, ülkenin ve partinin felsefesini "Yeni Çağda Çin karakterinde sosyalizm" olarak açıklamıştır. Yeni Çağda Çin karakterinde sosyalizm doktrininin temel ilkeleri şu şekildedir:

"1. Parti liderliğini ülkedeki tüm işleyişte söz sahibi olması 2. İnsan odaklı bir yaklaşım 3. Kapsamlı reformlara devam edilmesi 4. Gelişim için yeni bir vizyon belirlenmesi 5. Halkın yönetime katıldığından emin olunması 6. İktidarın her biriminin kanun çerçevesinde çalıştığından emin olunması 7. Temel sosyalist değerlerin korunması 8. Yaşam standartlarının yükseltilmesi ve garanti altına alınması 9. Doğa ve insan arasındaki uyumun sağlama alınması 10. Ulusal güvenlik için bütünsel bir yaklaşıma geçilmesi 11. Silahlı kuvvetlerde Parti liderliğinin mutlak yönetiminin korunması 12. 'Tek Devlet İki Sistem' prensibinin korunması ve ulusal birliğin yayılması 13. İnsanoğlu için ortak bir gelecek fikrinin hâkim olduğu bir toplum inşası 14. Parti ekseninde titiz ve tam bir iktidar faaliyeti yürütmek" (BBC Türkçe, 2017).

Parti anayasasına gireceği açıklanan bu doktrine göre ÇKP, 2020 ile 2035 yılları arasında sosyalist modernizasyonu hayata geçirerek Çin'i gelişmiş, güçlü, demokratik, uyumlu ve ileri kültür seviyesine ulaşmış "büyük modern sosyalist bir ülke" haline getirecektir (BBC Türkçe, 2017).

Çin'in piyasa ekonomisine geçiş süreci yani reformların olduğu dönem hâlâ devam etmektedir (Oktay, 2017, s. 100). Çin'in kapitalist dünyaya katılması kapitalizmin kazandığı zaferlerden biri olarak kabul edilmektedir. Piyasa reformlarının getirdiği özelleştirmeler ve ekonomik özgürlüklere rağmen siyasal alanda ÇKP'nin tek parti olarak yer alması ülkede demokrasi anlayışının yerleşmemiş olduğunu göstermekte, bu durum sivil toplumu da etkilemektedir. Sivil toplumun oluşması için önderlik eden entelektüeller, medya ve düşünce kuruluşları siyasi yapının baskı ve yönlendirmelerine maruz kalabilmektedir. Özgür düşünme ve tartışma ortamının sınırlandırılması, çok partili sistemden mahrum olma, yöneticilerin seçimle belirlenememesi çok sesliliğin önünde engel olarak yer almaktadır.

ÇİN'DE SİVİL TOPLUM

Çin'de sivil toplumun ortaya çıkışı 1978'de başlatılan ekonomik reformlara dayandırılmaktadır. Deng Xiaoping önderliğinde başlatılan reformlarla ülke içi göçler üzerindeki denetim gevşetilmiş, dış ticaret yaygınlaştırılmaya çalışılmış, yabancı yatırımlar başlatılmış böylece ekonomik ve sosyal yapı değişikliğe uğramıştır. Toplumla ilişki kurmak için kullanılan geleneksel yöntemlerin yeterli olmadığı fark edilmiş, daha karmaşık bir topluma hitap edebilmek adına 1980'lerden itibaren ticaret örgütleri, meslek odaları, kültür ve spor kulüpleri ve derneklerin kurulmasına izin verilmiştir (Howell, 2011, s. 160-161). Ekonomik reformlar Çin'de sivil toplumun ve sivil toplum kuruluşlarının gelişmesi için faydalı olmuştur. Çok uluslu şirketlerin ve uluslararası sivil toplum örgütlerinin varlığıyla sivil toplum örgütleri bol miktarda kaynağa ulaşmış ve gelişmeye başlamıştır (Zengke, 2012,

s. 158). Sivil toplumun yükselişinin Çin ekonomisi, toplumu ve siyaseti üzerinde etkili olduğu, kamu hizmetleri ve mallarının dağıtımına ilişkin uygulamalarda değişiklikler meydana getirdiği (Yu ve Guo, 2012, s. 2) iddia edilmektedir.

ÇKP, sivil toplum örgütlerine şüpheyle yaklaşmakta, bu örgütleri siyasal ve toplumsal amaçlarına ulaşmak için kullanmaktadır. Çin'de 800 bine yakın sivil toplum örgütünün faaliyet gösterdiği söylenmektedir (China Development Brief, 2019). Bu örgütlerin birçoğu ekonomik olarak devlete bağlı, yarı resmi örgütlenmelerdir. Bunun yanında gönüllülük ve kâr amacı gütmeyen sektörlerde çalışma oranı artmakta hayırseverlik toplumsal bir güç olarak ortaya çıkmaktadır. Politikayla doğrudan ilişki içerisinde olmayan bu tür sivil toplum kuruluşları Hristiyanlık, Budizm ve Taoizm gibi inançları yayma, AIDS'le mücadele etme, sağlık ve çevreyle ilgili konularda danışmanlık hizmeti verme gibi amaçlar taşımaktadır. Çin sivil toplumu büyük oranda sağlık, çevre, inanç gibi konular etrafında şekillenmektedir.

Sağlıklı bir sivil toplumun oluşması için bilgi akışının da sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi gerekmektedir. Toplumu bilgilendirme iddiasını taşıyan medya, kamuoyu oluşturma ve gündem belirleme gücünü elinde bulundurmaktadır. Sivil toplumun sesini duyurabilmesi ve örgütlenmesi için medyaya duyduğu ihtiyaç sivil toplum, medya ve devlet ilişkisini gündeme getirmektedir. Demokratik olmayan rejimlerde medya sıkı bir denetime maruz kalmaktadır. Oktay (2017, s. 463)'a göre ÇKP için propagandanın bir parçası olan medya çok önemlidir. Toplumun duygu ve düşüncelerini etkileyen tüm etkinlikler denetim altına alınmakta, bilgi akışı kontrol edilmektedir. Medya, Parti'nin istediği doğrultusunda yaptığı yayınlarla bir yandan kamuoyunun yönlendirilmesinde bir yandan da yerel yönetimlerin denetiminde rol oynamaktadır. Talimatlarla belli haberlerin verilmemesi, azaltılması ya da artırılması, devlete danışılarak verilmesi gibi yöntemlerle yayınlar belirlenmektedir. Geleneksel medyanın neredeyse tamamı devlet kontrolü altındayken internet medyasında devletin yanında özel şirketler de bulunmaktadır (Oktay, 2017, s. 473). İnternet medyası, geleneksel medyanın bir uzantısı olarak kabul edilip denetlense de reformlardan sonra Çin'in dışı açılması bilgi akışını kolaylaştırmış, medyanın daha rahat nefes alması sağlanmıştır.

Çin medyası devletle yakın ilişki içerisinde olduğundan politika yapıcılara doğrudan erişimi olan istihbarat toplayıcı ve derleyici olarak görülmektedir. Sivil toplum örgütlerinin bakış açısına göre Çin medyası politikacılara ulaşmak için önemli bir araçtır. Devlet kurumu olarak görülen ve ajan işlevine sahip olduğu düşünülen medyanın, sivil toplum kuruluşları ve liderler hakkında olumlu yayınlar yapması hem liderlerin hem de sivil toplum örgütlerinin meşruluğuyla ilgili devlete olduğu kadar topluma da mesaj vermektedir (Tai, 2015, s. 73-74).

Siyasi olduğu kadar ekonomik açıdan da desteğe ihtiyaç duyan sivil toplum örgütleri devletle rekabete girmek istememektedir. Sivil toplum iktidar tarafından korunmak ve tanınmak için siyasi denge arayışına girmektedir (Ma, 2006, s. 46). Yasal düzenlemelerle sivil toplum kuruluşlarını faaliyet alanları belirlenmektedir. Örneğin, Çin Ulusal Halk Meclisi tarafından 2016 yılında Yabancı Sivil Toplum Kuruluşlarının Çin'deki Faaliyetleri Yönetim Kanunu hazırlanmıştır. Yabancı sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerini standart hale getiren bu kanunla Çin'in istikrarını ve güvenliğini zedeleyecek çalışmalarda bulunan ve art niyetli olduğu tespit edilen kurumların idari ve mali açıdan denetlenmesi amaçlanmaktadır.

Kurumların yanı sıra toplumun talepleri de sivil toplum anlayışını şekillendirmektedir. Çin toplumunun büyük bölümü kendilerine zaferi ve haysiyeti geri verdiğine inandıkları tek

parti yönetimini onaylamaktadır. Bu nedenle güçlü bir Çin, demokratik bir Çin'e tercih edilmektedir. Tek parti yönetimi Çin'in güçlenişini sağladığı sürece meşru görülmektedir (Rocca, 2011, s. 120).

Çin'de sivil toplumun gelişiminden hareketle kültürün siyasi yönlerinin öne çıktığı bir anlayışı yansıtan, siyasal sistemin merkezîyetçi ve otoriter yapısını temsil eden uyruklu kültürünün ülkede daha ağır hissedildiği söylenebilir. Uyruklu kültüründe toplum sistemden hizmet beklerken işleyiş üzerinde değişiklik yapabileceği düşüncesine sahip değildir veya değişim beklentisi yoktur (Duverger, 2017, s. 88-90). Bu da sivil toplumun veya herhangi bir sivil inisiyatifin siyasi ve ekonomik gücü elinde bulunduran, meşruiyetini kültür üzerinden kuran yapıların denetimi altında olmasını kolaylaştırabilmektedir.

ÇİNLİ DÜŞÜNCE KURULUŞLARININ TİPOLOJİSİ

Çin'de düşünce kuruluşları 20. yüzyılın ikinci yarısında yaygınlaşmaya başlamıştır. Düşünce kuruluşları başlangıçta bağımsız araştırmalar yapmak için değil, hükümet politikalarını desteklemek için çalışmıştır. Çin'in hızlı büyümesi ve ekonomisinin artan önemiyle birlikte düşünce kuruluşları özellikle ekonomik konulara yoğunlaşmıştır. 1989'daki Tiananmen Meydanı Protestolarından sonra siviller ve üniversiteler tarafından desteklenen araştırma merkezleri de toplumdaki yerini almıştır. Birçok kurum politika üzerinde söz sahibi olmaya başlasa da ÇKP tarafından çeşitli sınırlandırmalara tabi tutulmuştur. Çin'de düşünce kuruluşlarının artması ülkenin hızlı ekonomik büyümesinden kaynaklanmaktadır. Uluslararası sisteme uyum ve gelişmiş ekonominin bir sonucu olarak Çinli liderler karmaşık iç ve dış politika sorunlarına çözüm üretme ve yenilikçi politika girişimleri için düşünce kuruluşlarından faydalanmışlardır. Çin'in ekonomik ve sosyo-politik yapısında yaşanan gelişmeler çıkar grubu sayısını da artırmış, bu çıkar grupları da hükümet politikalarını ve kamuoyunu etkilemek için düşünce kuruluşlarının araştırmalarına yönelmişlerdir (McGann, 2012, s. 9-10).

Çin'deki düşünce kuruluşları birinci, ikinci ve üçüncü nesil düşünce kuruluşları olarak sınıflandırılmaktadır. Birinci nesil düşünce kuruluşları Maoist dönemde Sovyet-Komünist yönetim altında kurulmuştur. Merkezi hükümet tarafından reformcu düşünceye ve düşünce kuruluşlarının çoğalmasına karşı çıkmış, dış politika araştırmalarına izin verilmemiştir. 1980'lerde ikinci nesil düşünce kuruluşları ortaya çıkmıştır. Bu düşünce kuruluşları özellikle hükümetin geleneksel politika araştırmalarının yeterli olmadığı alanlarda hükümet adına politik araştırmalar yapmıştır. Ekonomik olarak hükümet tarafından desteklenen ikinci nesil düşünce kuruluşları hükümete karşı sorumluyken merkezi hükümet de araştırma ve yayınlar üzerinde tam bir kontrole sahiptir. Üçüncü nesil düşünce kuruluşlarının ortaya çıkması Çin ekonomisinin değişen manzarasıyla özellikle 2007 sonrası dönemde mümkün olmuştur. Sivil toplumun inşası, eleştirel ve özgür bir ortamın kurulmasıyla düşünce kuruluşları çeşitli finansal kaynaklar bulmak için fırsat yakalamıştır. Özellikle medya, topluma ulaşmak için etkili bir şekilde kullanılmış, düşünce kuruluşlarını temsil eden akademisyenler, araştırmacılar ve temsilciler görüşleri karşılığında medyadan kazanç sağlamaya başlamıştır. Mali ve entelektüel açıdan özgürleşen düşünce kuruluşları Çin'de politiklardan kaynaklanan boşluğu doldurmuşlardır (McGann, 2012, s. 11-12).

Çin'de düşünce kuruluşları devlete bağlı, belli konularda uzmanlaşmış akademik düşünce kuruluşları ve üniversitelere bağlı düşünce kuruluşları olmak üzere üç kategori altında toplanmaktadır. Devlete bağlı düşünce kuruluşlarına China Institutes of

Contemporary International Relations (CICIR) ve China Institute of International Studies (CIIS) örnek verilebilir. Bu kuruluşlar hükümetler tarafından desteklenmekte ve finanse edilmektedir. Asli görevleri karar alıcılara önerilerde bulunmak ve uzman açığını kapatmaktır. Chinese Academy of Social Sciences (CASS) ise uzmanlaşmış akademik düşünce kuruluşlarına örnektir. Bu kuruluşlar daha teorik ve uzun soluklu araştırmalar yapmaktadır. Araştırmalarının akademik yapısından ve karar verme mekanizmalarına uzaklıklarından dolayı üniversitelere bağlı düşünce kuruluşlarının etkileri azdır (Bondiguel ve Kellner, 2009, s. 14-15).

Zhu Xufeng ve Xue Lan isimli iki Çinli araştırmacı tarafından yapılan sınıflandırmaya göre ise resmi düşünce kuruluşları, yarı resmi kamu enstitüleri ve sivil düşünce kuruluşları yani şirketler, üniversiteler ve kâr amacı gütmeyen vakıflarla bağlantılı olan araştırma merkezleri de bulunmaktadır. Hükümetten tamamen bağımsız olmayan yarı resmi kamu enstitüleri hükümet adına araştırmalar yapmakta, danışmanlık hizmeti vermekte ve hükümetler tarafından finanse edilmektedir. Sivil düşünce kuruluşları ise başta şirketler ve yabancı vakıflar olmak üzere farklı gelir kaynaklarına sahip olan, hükümetin ekonomik politikalarını eleştiren akademik temsilcileri bünyesinde barındıran düşünce kuruluşlarıdır (Bondiguel ve Kellner, 2009, s. 16).

Düşünce Kuruluşlarının Çin Sivil Toplumunu Üzerindeki Etkisi

Araştırma, inceleme ve düşünce üretimi gibi kavramları ön plana çıkaran, birçok uzmanı bir araya getiren, düşünce pazarı oluşturan ve entelektüel üretimde bulunan düşünce kuruluşları karar alıcıları ve toplumu etkilemektedir. Yayınları, araştırmaları ve uzman görüşleriyle bilinçlendirme çalışmalarına imza atan bu kuruluşlar, sivil toplum örgütleri için de kaynak oluşturmaktadır.

James G. McGann tarafından hazırlanan 2018 Küresel Düzeyde Önde Gelen Düşünce Kuruluşları İndeksi Raporu (2018 Global Go To Think Tank Index Report)'na göre Çin 507 düşünce kuruluşuyla üçüncü sırada yer almaktadır. Raporda 1871 düşünce kuruluşuyla ABD ilk sırada, Hindistan sahip olduğu 509 düşünce kuruluşuyla ikinci sıradadır (McGann, 2019, s. 36). Rapora göre Çin, ilk düşünce kuruluşlarına ev sahipliği yapan Birleşik Krallık ve Almanya gibi ülkeleri düşünce kuruluşu sayısı bakımından geride bırakmıştır.

Tablo 1: En Fazla Düşünce Kuruluşuna Sahip Olan Ülkeler

Sıra	Ülke	Düşünce Kuruluşu Sayısı
1	Amerika Birleşik Devletleri	1871
2	Hindistan	509
3	Çin	507
4	Birleşik Krallık	321
5	Arjantin	227
6	Almanya	218

7	Rusya	215
8	Fransa	203
9	Japonya	128
10	İtalya	114
11	Brezilya	103
12	Kanada	100
13	Güney Afrika	92
14	İsveç	90
15	Meksika	86
16	Hollanda	83
17	İsviçre	78
18	Avusturya	74
19	İsrail	69
20	Bolivya	66
21	İspanya	66
22	Şili	64
23	Kolombiya	64
24	İran	64
25	Tayvan	61

Kaynak: (McGann, 2019, s. 36).

Dünyanın en iyi 177 düşünce kuruluşunun listelendiği tabloda ise Çin on düşünce kuruluşuyla temsil edilmiştir (McGann, 2019, s. 61-67). Listede yer alan Çinli düşünce kuruluşları şu şekildedir:

Tablo 2: Dünyanın En İyi Düşünce Kuruluşları İçerisinde Yer Alan Çinli Düşünce Kuruluşları

Düşünce Kuruluşu	Sıra
China Institutes of Contemporary International Relations (CICIR)	30
Chinese Academy of Social Sciences (CASS)	39

China Institute of International Studies (CIIS)	51
Development Research Center of the State Council (DRC)	60
Institute of International and Strategic Studies (IISS), FKA Center for International and Strategic Studies	81
Center for China and Globalization (CCG)	94
Shanghai Institutes for International Studies (SIIS)	96
Unirule Institute for Economics	105
Our Hong Kong Foundation	131

Kaynak: (McGann, 2019, s. 61-67).

Ayrıca listenin 52. sırasında yer alan ABD merkezli uluslararası düşünce kuruluşu Carnegie Endowment for International Peace, Çin'in başkentinde faaliyet gösterse de listede bulunduğu ülke yerine faaliyet gösterdiği şehirle anıldığından ve merkez ülkesi Çin olmadığından bahsi geçen düşünce kuruluşuna tabloda yer verilmemiştir. Bu doğrultuda dünyanın en iyi düşünce kuruluşları içerisinde yer alan üç Çinli düşünce kuruluşu China Institutes of Contemporary International Relations (CICIR), Chinese Academy of Social Sciences (CASS) ve China Institute of International Studies (CIIS) yapıları ve çalışma alanları açısından incelenmiştir.

Çin'in en etkili düşünce kuruluşu olan CICIR 1980 yılında kurulmuştur ve devlete bağlı düşünce kuruluşlarına örnektir. Siyasi, ekonomik, diplomatik, askeri ve sosyal meseleler hakkında araştırma yapan bu kuruluş dünya siyaseti, dünya ekonomisi, küresel ve bölgesel güvenlik sorunları hakkında hazırladığı özel dosya, rapor ve analizlerini politikacılara sunmaktadır. Her yıl binlerce yabancı uzman ve akademisyeni ağırlayan CICIR, konferanslar ve yayınlar aracılığıyla topluma da ulaşmaktadır (CICIR, <http://www.cicir.ac.cn/NEW/en-us/index.html>). Karar alıcılara önerilerde bulunmak ve siyasetteki uzman açığını kapatmak için faaliyet gösteren bu kuruluş, mevcut politikalara getirdiği yorumlar ve iktidarı destekler nitelikteki yayınlarıyla öne çıkmaktadır.

Akademik düşünce kuruluşlarına ya da öğrencisiz üniversitelere örnek verilebilecek CASS, Çin'deki en etkili düşünce kuruluşlarındandır. Sosyal bilimler ve felsefe alanında kapsamlı akademik araştırmalar yapmak amacıyla 1977 yılında kurulan CASS, 31 araştırma enstitüsü ve 45 araştırma merkezinden oluşmaktadır. Uluslararası akademik değişimi önemseyen bu kuruluş, alanında profesyonel olan araştırmacıları bünyesinde barındırmaktadır. Ülke ve bölgelerle ortak çalışmalarda bulunan CASS; üniversiteler, vakıflar ve devlet kurumlarıyla ilişki kurmaktadır. Düşünce kuruluşu bünyesinde yer alan ve birinci sınıf, birinci sınıf onursal, ikinci sınıf, ikinci sınıf onursal CASS üyeleri şeklinde dört gruba ayrılan uzmanların büyük bir kısmı ÇKP üyesidir (CASS, <http://casseng.csn.cn/>). Özel raporlar, haberler, dergiler, kitaplar ve etkinlikler aracılığıyla çalışmalarını hedeflediği kitleye ulaştırmakta; uluslararası siyaset, ekonomi, güvenlik, mülteci krizi, enerji, küresel yoksulluk, sağlık, yeni medya gibi konuların yanında Çin'in ekonomik ve politik ilerlemesi,

Çin modernleşmesi, aile planlaması, Şanghay İşbirliği Örgütü, Bir Kuşak Bir Yol Projesi, yolsuzlukla mücadele, çevre sorunları araştırma konularını oluşturmaktadır.

CIIS devlete bağlı düşünce kuruluşlarının başka bir örneği olurken, Çin'in en etkili düşünce kuruluşları arasında üçüncü sırada yer almaktadır. 1956'da kurulan CIIS, Çin Dışişleri Bakanlığı'na bağlıdır. Uluslararası siyaset ve dünya ekonomisi hakkında uzun vadeli araştırma ve analizler hazırlayan bu düşünce kuruluşu ayrıca siyasi meselelerle ilgili yorumlar yapmakta, yöneticilere tavsiyelerde bulunmaktadır. Araştırmacıları arasında kıdemli diplomatlar, akademisyenler yer almaktadır. Rapor, kitap ve makale şeklinde araştırma bulgularını yayınlayan CIIS, alanında deneyimli birçok uzmanın yer aldığı seminer ve konferanslara da ev sahipliği yapmaktadır (CIIS, <http://www.ciis.org.cn/english/index.htm>). Çin için stratejik öneme sahip meseleler üzerine yoğunlaşan bu kuruluş küresel strateji, istihbarat, Amerikan çalışmaları, Asya-Pasifik güvenliği ve iş birliği, AB araştırmaları, gelişmekte olan ülkeler, Şanghay İşbirliği Örgütü, dünya ekonomisi ve kalkınma araştırmaları, Ortadoğu, Çin'in enerji stratejisi ve çevresel güvenlik gibi başlıklar altında topladığı çalışmaları karar alıcılara iletmektedir. Faaliyet alanlarını devletin politikalarına göre belirleyen, tavsiyelerini siyasilere ulaştıran CIIS, devlet çıkarını önceleyen ve iktidarı destekleyen yayınlarıyla öne çıkmaktadır.

Düşünce kuruluşlarının medyayı kullanma şekilleri ele alındığında ise medyanın hazırlanan rapor, analiz ve değerlendirmelerin gerek karar alıcılara gerekse topluma ulaştırılmasında araç olarak kullanıldığı görülmüştür. Çalışma ve araştırmalar sonucunda elde edilen veriler köşe yazıları, radyo ve televizyon yayınları aracılığıyla dolaşıma sokulmaktadır.

CICIR, CASS ve CIIS gibi Çin'in en etkili üç düşünce kuruluşunun araştırma alanları ve ele aldıkları meseleler göz önünde bulundurulduğunda siyaset, ekonomi, askeri, enerji, güvenlik gibi konuların sağlık, çevre, iklim değişikliği gibi konulara oranla rapor, analiz ve değerlendirmelerde daha fazla yer aldığı tespit edilmiştir.

Araştırmalara göre (Pew Research Center, 2015) yolsuzluk, hava ve su kirliliğinin yanında eşitsizlik Çin toplumunun endişe duyduğu meselelerin başında gelmektedir. Çin'in ekonomik dönüşümünün vatandaşların gündelik yaşamlarında değişiklikler meydana getirdiği, geleneksel yaşam biçimlerinin kaybolduğu modern ortamda kültürün korunması gerektiği düşünülmektedir. Hızlı büyüyen bir orta sınıfa sahip olan Çin toplumunun tüketim ve ticareti kültürlerine yönelik tehdit olarak gördüğü ifade edilmektedir. Ancak toplumunun bu endişeleri güncel meseleler hakkında bilgi ürettiğini ve bunları siyasilere ulaştırdığını iddia eden düşünce kuruluşlarının gündeminde çok az yer almaktadır.

SONUÇ

Çin Halk Cumhuriyeti'nde 1978 yılında başlatılan ekonomik reformlarla birlikte hızlanan kapitalistleşme süreci, sivil toplumun da ortaya çıktığı dönem olmuştur. Çin'in büyük bir ekonomik güç olarak ortaya çıktığı bu süreç, birçok alanda özelleştirmeleri beraberinde getirmiş ancak ÇKP'nin tek parti iktidarı korunmuştur.

Çin'de 20. yüzyılın ikinci yarısında yaygınlaşmaya başlayan düşünce kuruluşları başlangıçta hükümet politikalarını desteklemek için çalışmıştır. Sivil toplumun inşası, sistemin izin verdiği ölçüde eleştirel ve görece özgür bir ortamın kurulması düşünce kuruluşlarının yaygınlaşmasına aracılık etmiştir. Ekonomik ve entelektüel açıdan kısmen

özgürleşen düşünce kuruluşları Çin'de politikalardan kaynaklanan bilgi boşluğu doldurduklarını iddia etseler de bu kuruluşların üzerinde ÇKP'nin etkisi fazladır. Dünyanın önde gelen düşünce kuruluşları arasında yer alan Çin düşünce kuruluşlarının yapıları, gelir kaynakları, kadroları ve araştırmaları göz önüne alındığında iktidarın söylem ve politikalarıyla ters düşmeyen faaliyetlerde buldukları görülmektedir. CICIR ve CIIS gibi devlete bağlı hareket eden düşünce kuruluşlarının yanında öğrencisiz üniversiteler olarak bilinen CASS gibi akademik düşünce kuruluşlarının da araştırmacılarının neredeyse tamamının ÇKP üyesi olması eleştirel düşüncenin önünde engel oluşturmaktadır. Bu durum, kamuoyu oluşturma ve gündem belirleme süreçlerine gerçekleştirdikleri konferans ve seminerler, yaptıkları yayınlar ve uzman görüşleriyle katılan düşünce kuruluşlarının Çin'de parti politikalarından bağımsız hareket etmediklerini göstermektedir. Araştırma konularının ve araştırmaların sonucunda elde ettikleri verilerin toplumdan çok yöneticilere yönelik olması Çinli düşünce kuruluşlarının sivil toplum yerine siyasete daha yakın olduğuna işaret etmektedir.

Sonuç olarak kamusal alanın aktörleri oldukları halde gerek yapıları gerekse yasal düzenlemeler nedeniyle Çinli düşünce kuruluşları iktidara yakın, ideolojik reçeteler yazan kurumlar olarak görülmektedir. Toplumla ekonomi, siyaset, güvenlik ve enerji gibi konularda ulaşan bilgi; çevre, sağlık, eğitim gibi konulara oranla daha fazladır. Bu nedenle Çinli düşünce kuruluşlarının sivil toplumun gelişiminden çok siyasal kültürün ağır bastığı toplum yapısının gelişimine katkıda bulduklarını söylemek mümkündür.

KAYNAKÇA

Abelson, D. E. (2002). Think Tanks and Foreign Policy: An Historical Perspective. *U.S. Foreign Policy Agenda, The Role of Think Tanks in U.S. Foreign Policy*. 7.3, 9-12.

Anheier, H. K. and List, R. A. (2005). *A Dictionary of Civil Society, Philanthropy and the Non-Profit Sector*. London: Routledge.

BBC Türkçe. (2017). Çin Lideri Yeni Çağ Doktrinini Açıkladı: Modern Sosyalizm. <http://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-41682521> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 09.12.2018).

Bondiguel, T. and Kellner, T. (2009). The Impact of China's Foreign Policy Think Tanks. <https://dipot.ulb.ac.be/dspace/bitstream/2013/94972/1/TKTBTT.pdf> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 02.12.2018).

China Development Brief. (2019). How Many NGOs Are Really in China. <http://www.chinadevelopmentbrief.cn/articles/how-many-ngos-are-there-really-in-china/> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 19.11.2019).

Cılızoğlu Y, G. (2004). *Sivil Toplum Örgütlerinin İletişim Süreci*. Kocaeli: Yayıncı Yayınları.

Doster, B. (2017). *Türkiye Kime Kalacak, Avrasya mı Atlantik mi?*. İstanbul: Asi Kitap.

Duverger, M. (2017). *Siyaset Sosyolojisi*. Ş. Tekeli (çev.). (11. baskı). İstanbul: Varlık Yayınları.

Güler, E. Z. (2001). Çin Dış Politikası; Değişim ve Süreklilik. D. Ü. Arıboğan (haz.). *Çin'in Gölgesinde Uzakdoğu Asya*. İstanbul: Bağlam Yayınları, 283-296.

Haass, R. N. (2002). Think Tanks and U.S. Foreign Policy: A Policy-Marker's Perspective. *U.S. Foreign Policy Agenda, The Role of Think Tanks in U.S. Foreign Policy*. 7.3, 5-8.

Herman, E. S. ve Chomsky, N. (2017). *Rızanın İmalatı: Kitle Medyasının Ekonomi Politikği*. E. Abadoğlu (çev.). (3. baskı). İstanbul: bgst Yayınları.

Howell, J. (2011). Civil Society in China. M. Edwards (Ed.). *The Oxford Handbook of Civil Society*. New York: Oxford University Press, 159-170.

Keane, J. (1994). *Demokrasi ve Sivil Toplum*. N. Erdoğan (çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Ma, Q. (2006). *Non-Governmental Organizations in Contemporary in China*. New York: Routledge.

McGann, J. G. (2002). Think Tanks and the Transnationalization of Foreign Policy. *U.S. Foreign Policy Agenda, The Role of Think Tanks in U.S. Foreign Policy*. 7.3, 13-18.

McGann, J. G. (2007). *Think Tanks and Policy Advice in the United States*. New York: Routledge.

McGann, J. G. (2012). Chinese Think Tanks, Policy Advice and Global Governance. <https://www.ictsd.org/downloads/2012/03/mcgann-rcpcb-21-think-tanks-march-2012.pdf> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 02.12.2018).

McGann, J. G. (2019). 2018 Global Go To Think Tank Index Report. https://repository.upenn.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1017&context=think_tanks adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 11.02.2019).

Nakamura, M. (2002). NIRA's World Directory of Think Tanks 2002: Introduction. <http://www.nira.or.jp/past/ice/nwdtt/2005/intro/intro2002.html> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 30.11.2018).

Oktay, F. (2017). *Çin: Yeni Büyük Güç ve Değişen Dünya Dengeleri*. (2. baskı). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Pew Research Center. (2015). Corruption, Pollution, Inequality are Top Concerns in China. <http://www.pewglobal.org/2015/09/24/corruption-pollution-inequality-are-top-concerns-in-china/> adresinden erişildi (Erişim Tarihi: 16.12.2018).

Rich, A. (2004). *Think Tanks, Public Policy, and the Politics of Expertise*. Cambridge: Cambridge University Press.

Rocca, J. L. (2011). *Çin'in Sosyolojisi*. A. N. Kocası (çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Smith, S. R. (2011). The Nonprofit Sector. M. Edwards (Ed.). *The Oxford Handbook of Civil Society*. New York: Oxford University Press, 29-41.

Stone, D. (2005). Think Tanks and Policy Advice in Countries in Transition. <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/156673/adbi-dp36.pdf> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 30.11.2018).

Tai, J. W. (2015). Building Civil Society in Authoritarian China. H. G. Brauch (Ed.). *Springer Briefs in Environment Security, Development and Peace*. New York: Springer.

Wasserstrom, J. N. (2011). *21. Yüzyılda Çin: Çin Hakkında Bilmek İstedığınız Her Şey*. H. Güldü (çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

Weaver, R. K. and McGann, J. G. (2009). Think Tanks and Civil Societies in a Time of Change. J. G. McGann and R. K. Weaver (Ed.). *Think Tanks & Civil Societies: Catalysts for Ideas and Action*. (Fourth edition). New Brunswick: Transaction Publishers, 1-36.

Yıldırım, S. (2001). Çin'in Kalkınma Stratejisi ve Global Ekonomiye Entegrasyonu. D. Ü. Arıboğan (haz.). *Çin'in Gölgesinde Uzakdoğu Asya*. İstanbul: Bağlam Yayınları, 257-282.

Yongming, F. (2007). How Reform Drove China's Integration into the International Community. D. Zweig and C. Zhimin (Ed.). *China's Reforms and International Political Economy*. New York: Routledge, 97-111.

Yu, J. and Guo, S. (2012). Introduction: The Relationship Between Civil Society and Governance in China. J. Yu and S. Guo (Ed.). *Civil Society and Governance in China*. New York: Palgrave Macmillan, 1-14.

Zengke, H. (2012). Institutional Barriers for the Development of Civil Society in Current China. J. Yu and S. Guo (Ed.). *Civil Society and Governance in China*. New York: Palgrave Macmillan, 157-173.

Düşünce Kuruluşlarının İnternet Adresleri

China Institutes of Contemporary International Relations (CICIR)
<http://www.cicir.ac.cn/NEW/en-us/index.html>

Chinese Academy of Social Sciences (CASS) <http://casseng.cssn.cn/>

China Institute of International Studies (CIIS) <http://www.ciis.org.cn/english/index.htm>